

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Kutnie, I Wydział Cywilny w sprawie o sygnaturze akt I Ns 769/12 z wniosku D. P. z udziałem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S. w G. o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku oddalił wnioszek.

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało oparte na ustaleniu, iż w dniu 2 czerwca 2009 roku ojciec wnioskodawcy - S. P. zawarł z Spółdzielczą K. wierzycieleu 6 kwietnia 2011 r. e zachowania terminu do oświadczenia o odrzuceniu spadku po swojej matce Z. K. im. F. S. w G. umowę pożyczki konsumenckiej w wysokości 14.000 złotych. S. P. zmarł w dniu 16 marca 2010 roku, nie pozostawiając po sobie testamentu. Do kręgu ustawowych spadkobierców S. P. należy między innymi jego syn – D. P.. Wnioskodawca o śmierci swojego ojca dowiedział się w dniu jego zgonu. W dniu 16 lipca 2012 roku Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. wniosła do Sądu Rejonowego w Kutnie pozew o zapłatę między innymi przeciwko wnioskodawcy, jako spadkobiercy zmarłego dłużnika S. P.. D. P. wniósł sprzeciw od wydanego w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, żądając oddalenia powództwa. Wnioskodawca nie wiedział, że spadek po ojcu może przyjąć bądź odrzucić. D. P. nie wiedział także w jak dużej wysokości są długi spadkowe wchodzące w skład spadku po jego ojcu, wiedział natomiast o małych kredytach. O wysokości długów spadkowych wnioskodawca dowiedział się z chwilą doręczenia mu nakazu zapłaty. Na rozprawie w dniu 13 maja 2014 roku wnioskodawca złożył oświadczenie, iż odrzuca przypadający mu z ustawy spadek po swoim ojcu.

Na podstawie powyższych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy zważył, iż wniosek o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku nie zasługiwał na uwzględnienie, gdyż przewidziany w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia wskazanego oświadczenia woli ma charakter terminu zawitego z zakresu prawa materialnego, w żadnym więc przypadku termin ten nie może zostać przywrócony.

Sąd I instancji zważył także, iż wnioskodawca nie może uchylić się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku powołując się na wadę oświadczenia woli w postaci błędu, gdyż brak jest przede wszystkim stosownego wniosku D. P. w tym przedmiocie. Sąd a quo argumentował także, iż oświadczenie wnioskodawcy o odrzuceniu spadku po S. P. zostało złożone w wymaganej formie dopiero na rozprawie w dniu 13 maja 2014 roku, a zatem po terminie. Nadto Sąd meriti wskazał, iż podstawę uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku może stanowić jedynie błąd prawnie doniosły, w rozpoznawanej zaś sprawie brak wiedzy wnioskodawcy o stanie spadku takim błędem nie jest, jako że wnioskodawca nie wykazał, że nie miał możliwości, pomimo podjęcia stosownych działań, ustalenia jakie długi pozostawił zmarły ojciec. /postanowienie wraz z uzasadnieniem – k. 50, 52-58/

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca, wnosząc o jego zmianę i przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. W uzasadnieniu apelujący wskazał, że postanowienie to jest dla niego krzywdzące, bowiem po śmierci swojego ojca nie mógł sobie sam ze sobą poradzić. W tym czasie leczył się i nie mógł skorzystać z fachowej pomocy adwokata. Przyczyną tego były również niskie zarobki, które pozwalały mu zaspokojenie jedynie podstawowych potrzeb jego i rodziny. /apelacja – k. 65-66/

W odpowiedzi na apelację D. P. uczestnik postępowania Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w G. wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. /odpowiedź na apelację – k. 76/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, jak również w następstwie bezbłędnie zastosowanych przepisów prawa materialnego.

W dniu 29 listopada 2012 roku D. P. wystąpił do Sądu Rejonowego w Kutnie z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po swoim ojcu zmarłym w dniu 16 marca 2010 roku. Następnie na rozprawie w dniu 13 maja 2014 roku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, iż żądanie wniosku dotyczy przywrócenia terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po S. P.. Wobec jasno sprecyzowanego żądania wnioskodawcy prawidłowe rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga zatem odpowiedzi na pytanie czy możliwym jest zastosowanie art. 168 § 1 k.p.c. i przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku. Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku spadkobierca może złożyć w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym dowiedział się o tytule swojego powołania. Termin do złożenia oświadczenia woli ma charakter terminu zawitego z zakresu prawa materialnego, uprawnienie spadkobiercy wygasa wraz z jego upływem, w żadnym więc przypadku nie może on zostać przywrócony (Kodeks cywilny. Komentarz, t. IV. Spadki. red. A. Kidyba, 2012, art. 1019 k.c., LexOmega). Mając powyższe na uwadze jednoznacznie stwierdzić należy, iż zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest prawidłowe.

Bez względu jednak na powyższe, nawet jeżeli przyjąć, iż w niniejszej sprawie wnioskodawca dąży do uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po zmarłym ojcu z uwagi na błąd, co w ocenie Sądu Okręgowego ze względu na treść wniosku z dnia 29 listopada 2012 roku jest niedopuszczalne, to i tak nie miałyby to wpływu na treść zapadłego w pierwszej instancji rozstrzygnięcia. Rację ma bowiem Sąd Rejonowy, iż oświadczenie wnioskodawcy o odrzuceniu spadku po S. P. zostało złożone w wymaganej formie dopiero na rozprawie w dniu 13 maja 2014 roku, a zatem po terminie. Zgodnie z art. 1019 § 1 i § 2 k.c. w związku z art. 88 § 2 k.c. spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w ciągu roku od wykrycia błędu. W niniejszej sprawie nawet jeżeli przyjąć, iż wnioskodawca dowiedział się o wysokości długów spadkowych dopiero w dniu doręczenia mu nakazu zapłaty, to jest w dniu 15 listopada 2012 roku, to i tak jego oświadczenie zostało złożone po terminie. Zgodzić się należy także z Sądem Rejonowym, iż podstawę uchylecia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku może stanowić jedynie błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c.). Błędem takim nie jest nieznanie przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 roku, sygn. akt V CSK 337/09, Lex nr 677786). Jak trafnie wskazał Sąd I instancji na kartach uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wnioskodawca miał możliwość ustalenia wielkości długów spadkowych, czego jednak zaniechał.

Usprawiedliwieniem dla uchylecia się przez wnioskodawcę od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku nie może stanowić podnoszona przez niego nieznanie prawa, gdyż domniemanie znajomości przepisów prawa jest jednym z podstawowych założeń całego systemu prawnego.

Zamierzonego przez skarżącego skutku nie jest wstanie odnieść także podniesiona przez niego argumentacja, iż po śmierci ojca znalazł się on w złej kondycji psychicznej, bowiem jak ustalił Sąd Rejonowy skarżący nie utrzymywał z ojcem kontaktów a zatem jest mało wiarygodnym aby śmierć ojca dotknęła apelującego tak bardzo, iż nie był on w stanie zatroszczyć się o własne interesy.

Zmiany zaskarżonego postanowienia nie uzasadnia także stwierdzenie skarżącego o jego złej sytuacji materialnej. Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy wydatki związane ze złożeniem oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku nie są wysokie, zaś wnioskodawca mógł ubiegać się o zwolnienie go od tych kosztów, tak jak to zrobił w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, a także fakt, że w postępowaniu apelacyjnym nie ujawniono okoliczności, które Sąd II instancji winien wziąć pod uwagę z urzędu, apelacja podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Odwoławczy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uznając, że w badanej sprawie nie zaistniały przesłanki do odstąpienia od zastosowania podstawowej zasady obowiązującej w postępowaniu nieprocesowym, a mianowicie, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.